

پایرا هیقان

● جلال مصطفی محمد ●

۱- سوزا ئىكى و دويماھىي -

راسته ئىزى وى يىن گەھشىتى يە پېرۈچل سالا لى ھېشتا رەنگو روپىبارى كچىنى ل دېمىن وى دىيارىدكەن . نەفە راستى يە كە خەلکى گوندى ھەمى بىن دزانىن . بەئەكە بلندو تۈزى و پېرىزاف ھېشتا دەم و چاخ نەكارىتە بىرۇستى نەخشى خول دېمىن وى يىن جوان بىكەن . دەما تە ھېفتكەر با نەنيا وى يَا كەۋەردا دىرۇكا قىيانەكە دويرو درېيىلى خويىنى .

ل سەر جەن خو خو كربو كوم .. روناھى يە كا كىم ل دورىت پەنجەرە ئودا وى ما بىو .. خودىكە دەستى دا بۇھوپىر بەرى خو ددا رەنگى خو .. دەستىت خو دانە بن گوھىت خو « راستە ؟ نەفە راستە ! مويىت سەھى چوينە پېرچا من .. نەفە چەند بىسەرفە چو چەند چەرخ زېرىن .. من ھاي ئەخونىنە ، ھېشتا يَا ئەمنە دوهى بى من ئە و ئاخفتىن گوتى .. ھېز من ژېرىنە كىرى يە و تا بىرم ژېرىنەكەم . لى ما چ مایە بۇ مرنى : مانە نەفە رەنگەكى مرنى يە ؟ ! خودىكە دەستى خود دانە ئاوازەك دەلوراند ژېيمارا دايىكى بۇ كورى خوبكەت مەلويلى تر بۇ .

ئەھەمى تەحلە ئىزىن وى جارەكى دەليقە بۇ ھەلکەت كو دىكەل لاؤھەكى د ئىزىن خودا بىبىتە جوت خەم و خوشىت خود دەل بىنېقى كەت لى ئەف چەندە ل دوى دلى وى چىنە بۇ بۇ بەندە يَا بېرۇھزىت كەفن .

پېرۈز بەرى بىست سالا دەما تىكەلى دنافبەرا وى وى لاويدا پەيدا بۇوین ھېنگى سوزا خوبقەبىرى كو پاشتى وى تا

داخراوى چ دوكانىكدا ؟ لەبەردەگائى چ مزگە و تىكدا شىرىھو پەھى دنیات لە خوت كۆكىرىدىتە وەو راكسابىت ؟ من ھەتا ئىستاش وەكۆ نەوسا وەكۆ دەسالى بەبەق لەمە و بەر ھەمۇ بەرەبە يانىك دوو نانە كەرمەكە دەكىم و پېش مە لابانگدان لە ناو مىكەلە كەي مەيدانى كريڭكاراندا بادە وەستىم . نەورۇزانە كە سەعات چوارى ئىوارە بەجل و بەرگى كەچاۋىيە وە دەكەرېمە وە هەركە لە سىلە ئىكۈلانە كە وە دەرەدەكەم (تىرىفە) بە راکىرىن بە خلە خل بەرەو پۇوم دىت دىلم لە مستمايىھ ، تازە كە و توته سەرىپىن ، سەرسەمىك نەداو بىكە وىت .

كە دەيگرمە باوهش و توند بە سىنگىمە وەي دەنۇوسىنەم و خۇمان دەكەين بە مالا (ھىوا) چوار مەشقى دانىشتوھ خەرىكى رەسم كەردنە ، نازانم رەسمى چى دەكتە ؟ كاغەزىكى رەنگاۋ رەنگ زېباتر ھېچى تر ئابىنەم ، كۆمەلى رەنگى تىكەل و پېكەلى جوانى دلېرىن ، پەمەيى .. سەوزى كال ... نەرخەوانى .. زەردى ئاللىتونى .. وەنەوشەيى .. من ھېچى لى تى ناكەم ، خۇي بىن ئەلى رەسم ، سەرلەسەر دەفتەرەكە بەر زەدەكتە وەو بە چاوه كەشە ھەلۇيىھە كانى تىم دەپروانى باوهش دەكتە بە ناو قەدما .

- بابە ، بوبە سورەكەت بۇ ھەينام ؟ ئاخ (سەعە) خۇزگە (ھىوا) ت دەدى (سەرى (تىرىفە) ئىھەلبىرى خىستىيە وە سەر پەشتىيەكە ، پەشتۇينە كەي بەست ، جامانە كەي لە سەر و ملىيە وە ئالاند ، بە ئەسپاپىي دەرگاڭا كەي كردى وە ، پېنلاۋەكانى لە بىن كەردى .. دايىكى منالە كان بە دوايدا ھەستا ، لەبەر دەرگاى حەوشە بىن ئى ووت :

- نەمشە و نەنۇوستىت .

- حەمسە عى .. لەكەل حەمسە عى بۇوم .

دايىكى منالە كان دەرگاى حەوشە داخستە وە كە رايە وە بۇ لايى منالە كان .

نەميش كە كۈلانە تارىكە كەي دەبىرى تەنها قېرى قېرى پەرەمېزى ئانە واي سەرسوجە كە دەبىسرا .

مارتى 1984
ھەولىر

بکه‌نی یه کنی بگازنده فه به رسقا وی دا :
- پشته که نگی لاوو ؟ ! نه فه پاهیزا هیقی یانه !
- وه نه بیزه بهس ... بهس ...
ناخافتنتیت وی تیکه‌ل بون دگه‌ل پیلینت گری :
- وه نه بیزه تو بقئی کوتنتی شه‌مالکا دویماهی ژ ریی من
دله‌مرینی .
- شه‌مالک د ژیی مه‌دا نه‌ماینه .. هه‌می تاریی به .. تاری -
بدنه‌نگه‌کنی بلندتر گازی کر - تاری یه تاری . هه‌می جیهان
تاری یه .
دهستیت خود دور و هراندن و کیشا بتک خوفه ، دهستیت
خو نیخستن سینگنی وی و بخورتی خوژ دهستی نیناده‌ر
- نه‌و کانیا هنده سالا پاژ زایی بلاهه‌را پاژ بیت .
- نه‌ز ج تی بکه‌هم ژ فن ناخافتنتی ؟
- خوژ من دویر بینخه !
- هو بساناهی ؟
- نه فه دویماهی یه .
- تونه‌شی ئی .
- هر بپیارا من دای من یا بجه نینای و تو فنی چه‌ندی ژ هه‌میا
باشتدر دزانی .
- من نه‌فیت توژ من دویرکه‌فنی .
 بشکورینه کا پر نتازی که‌ته سه‌ر لیفیت وی و دیا جاما
کل و گازندیت خو هه‌میا بسه‌ری وی داکه‌ت .
- نه فه بیست سالا نه‌زا ژ ته دویرم :
نه فه بیست سالا دریکا ته‌دا توشی هه‌می ره‌نگیت ده‌رده
سه‌رینی و به‌دبه‌ختنی بوم .. توجه‌وا دکاری فی چاخی
هه‌میی دویرژ من بژی .. به‌سه من چ مال فنی ژینی .. چاخی
خوبکا خوژ ژینی مه راکر .. جهی من ل شیری نه‌ما .. من دفیت
هندي دنیا هه‌بیت بچم ..

بسه‌ر خوفه فه ناخافتنتیت خو ته‌ناتر لی‌کرن :

- من دفیت تو ژ بیرنه که‌ی .. فنی چیروکنی بو خه‌لکی هه‌می یا
بیزی بو زاروییت خو .. بو گیاندارا .. بوداروبه‌را .. بو
چاخی .

پشته نه ف ناخفتنه‌گوتین بله‌ز رابو وه‌کی دینا خول
ده‌ری دا وه ده‌رکه‌ت .. هینکنی ده‌رگه‌هی چیروکه‌کنی بو خه‌لکنی
گوندی فه‌بو .. لی گه‌رنسا فنی چیروکی به‌رزه‌بو ..

مرنی بمنیت کچ . هانه فه یا روژیت خو بیت دویماهی
ده ژمیریت - وه کی ئه و دبیزیت - و هیشتاسوزا وی بسەری
خوبه هیشتا شاسواری شەنگە نەفینا ژەسپ و زینا
نەماتی پەخواری .

2 - فہمایا کاروانی نہ قینی

هه رزوی مرنی دایکا وی ژی دزی بتنی مایه دگه لبابی
خو دشی که فنه خانیکی فه که س نه ما روژیت خو دگه لببه ته
سهر ، بابی وی ژی نه دکاری وی ڤیان و دلوغانی ی بدهتی نه وا
دایکا وی ددایین هه را بتنی و بی دهنگی ل دوریت وی مشه ببو ..
جارنا زارویه ک دهاته جه م وی نان و ماست ددانان به رو ژیرا
چیروک شه دگیران و خو دگه ل مژویل دکر جارنا هویر هیف دکره
فی زاروی : « دی بلا نه فه هه دارا من بیت .. بلا باب و براو
کوری من بیت .. » هه ر دگه ل خودکره که نی و دگوته فه « کوری
من بیت ». جارژی بکه نی یه کنی دگری هه لداری دکر دگوت
« کوری من بیت یان کوری وی بیت .. !? » .

نهه کوری سیئی به دگه ل دوو کجا ڙ زاروینت وی بیں
هه فیشکی یا وی کری د وی ڦینانا لی بویه پاهیزو به لکیت وی
زهربوین .. نهه ولاوه بیں ل نیقا ریکی خوڑ ڦیانی فه درزی و هه ڦالا
خوھیلایه بتني دفعن ریکا پر ٹاسته نگ پشتی خوڑ هه می ریکا
بی هیقی کری .

چهند جاره‌کی هزرت خو کریان وهکی خهونیت شهقا
دهاته بیری دهما بابی وی ل ناف چافیت وی
دخوری: « نادهم .. نه ز کجا خو نادهم .. ما میرد مala مهدا
نه ماینه دا نه ز کجا خو بدهمه ته .. ». نهف تاخفته دیونه
دیواره‌کی بلند دنابه را فیکه هشتا واندا .

۳- ئاخىتنا دويماھى ئى

بو جارا ئىكى ژ زىئى فى ئىانا درېز پېرە ئەقىندارى
ئاخفتىتىت بىن ھىقايىن ژ ھەفالا خو گولى بون دەمما جارا
دۇيماھى ئەشتىنە ئىك د مالا وانقه ھينگى دەنگى وى ژ
ھەمى جارا نزمترو بىن ھىقى تر بودەمادىگوت :
- ئەقە دۇيماھى يە .

له رزینه که ته له شی زه لامی هه رووه کی که تی یه سه
که له خن خوشتی یه کن خوو گوهن خوده ته ناخفتنتیت وی
بیت به مرنی .
- هنستا نه زنی ب هنفه مه .